

Research Article

**Ranking Evidence-Based Learning Dimensions at Shahid Beheshti
University of Medical Sciences, Tehran**

Fatemeh Heidari Ramesheh¹ , Soodabeh Azodolmolki²

1. Department of psychology, teh. Branch, IAU, Tehra, Iran. **Email:** Fatemeheydari1234@gmail.com

2. Department of Psychology, teh, south branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Email: S_azodolmolki@azad.ac.ir

* **Corresponding Author:** S_azodolmolki@azad.ac.ir

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Keywords:

Evidence-based learning,
Faculty members,
Ranking,
University of Medical
Sciences

Received:

06 September 2025

**Received in revised
form:**

24 September 2025

Accepted:

15 October 2025

Published:

November 2025

Pp.26-36

Background and Objectives: Evidence-based learning, by strengthening problem-solving skills and active engagement of learners in the learning process, as well as by exposure to real-world situations and the use of documented resources, leads to deeper learning. Therefore, the aim of this study was to rank the dimensions of evidence-based learning at Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran.

Methodology: From the perspective of its objective, this research was applicable, and in terms of methodology, it was descriptive and survey-based. The statistical population consisted of all faculty members of Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, numbering 1530. Based on Cochran's formula, 307 individuals were selected as the sample using stratified random sampling. A researcher-made questionnaire on evidence-based learning with 45 items was used for data collection. The validity and reliability of the instrument were confirmed. The Friedman test was used for data analysis.

Results: The ranking of the dimensions of evidence-based learning at Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, differs; the educational dimension with a rank mean of 1/62 is ranked first, and the structural dimension with a rank mean of 1/38 is ranked last. Moreover, the ranking of the components of evidence-based learning at Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, also differs: the learning content component with a rank mean of 5/10 is ranked first, and the learning environment component with a rank mean of 3/39 is ranked last.

Conclusion: The educational dimension, as the core of the learning system, plays a decisive role in knowledge transfer, the formation of professional skills, and the cultivation of critical thinking

Citation: Heydari Ramsheh, F. and Azodolmolki, S. (2025). Ranking Evidence-Based Learning Dimensions at Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran. Knowledge and Research in New Higher Education, 2(7), 26-36.

doi <http://10.22034/NHERK.2026.582145.1025>

Authors retain the copyright and full publishing rights. © Authors.

The Article is Published by [Alim-e-Noor Publication Center](http://www.alim-e-noor.com).

This article is an open access article licensed under

The [Creative Commons Attribution 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) (CC BY 4.0).

مقاله پژوهشی

رتبه بندی ابعاد یادگیری مبتنی بر شواهد در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران

فاطمه حیدیری رامشه^۱، سودابه عضدالملکی^۲

۱. گروه روانشناسی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۲. استادیار گروه روانشناسی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

نویسنده مسئول: S_azodolmolki@azad.ac.ir

چکیده

اطلاعات مقاله

زمینه و هدف: یادگیری مبتنی بر شواهد، با تقویت مهارت حل مسأله و مشارکت فعال فراگیران در فرآیند یادگیری و مواجهه با موقعیت واقعی و نیز استفاده از منابع مستند و منجر به یادگیری عمیق تر می گردد. لذا هدف این پژوهش، رتبه بندی ابعاد یادگیری مبتنی بر شواهد در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران بود.

روش پژوهش: این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، توصیفی از نوع پیمایشی بود. جامعه آماری آن راه، کلیه اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران به تعداد ۱۵۳۰ نفر تشکیل می دادند که بر اساس فرمول کوکران تعداد ۳۰۷ نفر با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای به عنوان نمونه انتخاب شدند. جهت جمع آوری داده ها از پرسش نامه محقق ساخته یادگیری مبتنی بر شواهد با ۴۵ سوال استفاده شد. روایی و پایایی ابزار مورد تایید قرار گرفت. برای تجزیه و تحلیل داده ها از آزمون فریدمن استفاده شد.

یافته ها: رتبه بندی ابعاد یادگیری مبتنی بر شواهد در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران متفاوت است و بعد آموزشی با میانگین رتبه ای ۱/۶۲ در رتبه اول و بعد ساختاری با میانگین رتبه ای ۱/۳۸ در رتبه آخر قرار دارد. همچنین رتبه بندی مولفه های یادگیری مبتنی بر شواهد در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران متفاوت است و مولفه محتوای یادگیری با میانگین رتبه ای ۵/۱۰ در رتبه اول و مولفه محیط یادگیری با میانگین رتبه ای ۳/۳۹ در رتبه آخر قرار دارد.

نتیجه گیری: بعد آموزشی به عنوان هسته اصلی نظام یادگیری، نقش تعیین کننده ای در انتقال دانش، شکل گیری مهارت های حرفه ای و پرورش تفکر انتقادی ایفا می کند.

واژگان کلیدی:

یادگیری مبتنی بر شواهد، اعضای هیات علمی، رتبه بندی، دانشگاه علوم پزشکی

تاریخ دریافت:

۱۴۰۴/۰۶/۱۵

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۴/۰۷/۰۲

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۴/۰۷/۲۳

تاریخ انتشار:

۱۴۰۴/۰۸/۱۰

صص. ۲۶-۳۶

استناد: حیدری رامشه، فاطمه و عضدالملکی، سودابه (۱۴۰۴). رتبه بندی ابعاد یادگیری مبتنی بر شواهد در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

تهران. دانش و پژوهش در آموزش عالی نوین، ۲(۷)، ۲۶-۳۶.

 <http://10.22034/NHERK.2026.582145.1025>

حق نشر و حقوق کامل انتشار برای نویسندگان محفوظ است. © نویسندگان. این مقاله توسط مرکز انتشارات علیم نور منتشر شده است. این مقاله یک مقاله با دسترسی آزاد است که تحت مجوز Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) منتشر شده است.

در سال‌های اخیر، نظام‌های آموزش عالی به‌ویژه دانشگاه‌های علوم پزشکی، با تحولات گسترده‌ای در حوزه تولید دانش، آموزش، پژوهش و ارائه خدمات سلامت مواجه شده‌اند. در چنین شرایطی، تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی آموزشی دیگر نمی‌تواند صرفاً بر پایه تجربه‌های فردی، رویه‌های سنتی یا برداشت‌های ذهنی انجام شود، بلکه نیازمند بهره‌گیری از داده‌ها، مستندات علمی و شواهد معتبر است (بوش و همکاران، ۲۰۲۱). در این میان، یادگیری مبتنی بر شواهد به‌عنوان رویکردی نظام‌مند، بر استفاده آگاهانه، انتقادی و هدفمند از بهترین شواهد موجود در فرایندهای یاددهی-یادگیری تأکید دارد و می‌تواند نقش مهمی در ارتقای کیفیت آموزش، توانمندسازی فراگیران و بهبود پیامدهای آموزشی ایفا کند (اسفندانی و همکاران، ۱۳۹۶).

آموزش یا یادگیری مبتنی بر شواهد، با تقویت مهارت حل مسأله و مشارکت فعال فراگیران در فرآیند یادگیری و مواجهه با موقعیت واقعی و نیز استفاده از منابع مستند و منجر به یادگیری عمیق تر می‌گردد (لای و همکاران، ۲۰۲۲). یادگیری مبتنی بر شواهد به معنی به کارگیری بهترین شواهد علمی در کلیه ابعاد آموزش و تلفیق دانش حرفه‌ای با شواهد تجربی در تصمیم‌گیری درباره نحوه ارائه آموزش می‌باشد (میرزایی و همکاران، ۱۳۹۵). این نوع یادگیری حاوی به دست آوردن مهارت در پنج مرحله تنظیم سوال قابل پاسخ در ارتباط با یک مشکل، جستجوی شواهد برای پاسخ دادن به سوال، ارزیابی شواهد، کاربرد شواهد و ارزشیابی عملکرد می‌باشد (محمدزاده و همکاران، ۱۳۹۹). دانشگاه‌های علوم پزشکی، به دلیل ماهیت تخصصی و حساس آموزش در حوزه سلامت، بیش از سایر نهادهای آموزشی نیازمند استقرار و تقویت رویکردهای مبتنی بر شواهد هستند. در این دانشگاه‌ها، کیفیت یادگیری دانشجویان مستقیماً با کیفیت خدمات سلامت آینده جامعه ارتباط دارد (یوسفی و همکاران، ۱۳۹۹). از این‌رو، شناسایی و تقویت ابعاد مؤثر بر یادگیری مبتنی بر شواهد، ضرورتی انکارناپذیر به شمار می‌رود. با این حال، تحقق این امر مستلزم شناخت دقیق مؤلفه‌ها و ابعاد یادگیری مبتنی بر شواهد و نیز تعیین میزان اهمیت هر یک از آن‌ها در بستر واقعی دانشگاه است. اگرچه در مطالعات مختلف به عوامل گوناگونی همچون فرهنگ سازمانی، مهارت‌های جست‌وجو و ارزیابی شواهد، دسترسی به منابع علمی، حمایت مدیریتی، آمادگی اعضای هیئت علمی و زیرساخت‌های فناورانه اشاره شده است، اما این ابعاد در همه دانشگاه‌ها از وزن و اولویت یکسانی برخوردار نیستند. تفاوت در ساختار سازمانی، امکانات، نگرش اعضای هیئت علمی و دانشجویان، سیاست‌های آموزشی و شرایط محیطی سبب می‌شود که هر دانشگاه نیازمند بررسی بومی و زمینه‌محور در این حوزه باشد. از این منظر، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران به‌عنوان یکی از دانشگاه‌های مهم و اثرگذار کشور، نیازمند ارزیابی دقیق ابعاد یادگیری مبتنی بر شواهد و رتبه‌بندی آن‌ها بر اساس میزان اهمیت و تأثیرگذاری است.

مرعشی حسینی و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان «آگاهی و نگرش دستیاران در بکارگیری پزشکی مبتنی بر شواهد» به این نتایج دست یافتند که میزان آگاهی و استفاده دستیاران از پایگاه‌های داده‌ای پزشکی مبتنی بر شواهد در حد متوسط قرار داشت؛ شرفی و همکاران (۱۴۰۰)، در پژوهشی با عنوان «بررسی تأثیر آموزش مبتنی بر شواهد بر خود مراقبتی بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس مراجعه کننده به انجمن ام‌اس شهرستان سمنان در سال ۱۳۹۸» به این

نتایج دست یافتند که آموزش شواهد محور تاثیر معناداری بر خود مراقبتی بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس دارد و استفاده از شواهد به روز و مناسب می تواند تاثیر مثبتی بر آموزش خود مراقبتی داشته باشد؛ طهماسبی و همکاران (۱۴۰۰)، در پژوهشی با عنوان «بررسی وضعیت مراقبت های دندانپزشکی مبتنی بر شواهد در مرکز دندانپزشکی شهید شگری در سال ۱۳۹۸» به این نتایج دست یافتند که؛ میانگین امتیاز آگاهی دندانپزشکان در زمینه دندانپزشکی مبتنی بر شواهد معادل ۳۴/۲۷، امتیاز نگرش ۳۲/۷۳ و امتیاز دسترسی منابع شواهد بالینی ۳۳/۵۷ بدست آمد. درکل وضعیت مراقبت های دندانپزشکی مبتنی بر شواهد در مرکز دندانپزشکی شهید شگری و جزئیات این مهارت بر اساس مولفه های آن متوسط ارزیابی شد؛ نیلچیان و رضایی (۱۴۰۰)، در پژوهشی با عنوان «بررسی استفاده از دندان پزشکی مبتنی بر شواهد در دستیاران تخصصی دانشکده دندان پزشکی اصفهان» به این نتایج دست یافتند که؛ اکثر دستیاران (۵/۶۳ درصد) گاهی اوقات از دندان پزشکی مبتنی بر شواهد استفاده می کنند، ۱۱ مورد (۲۱/۲ درصد) به ندرت و ۸ مورد (۱۵/۳ درصد) زیاد از این روش استفاده کرده اند؛ ماکیبیار و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهشی با عنوان «دستاوردها و چالش ها در آماده سازی پرستاران دانشجوی کارشناسی برای تمرین پرستاری مبتنی بر شواهد: یک مطالعه ترکیبی» به این نتایج دست یافتند که؛ اکثر شرکت کنندگان درخواست از همکار را به عنوان منبع اصلی اطلاعات برای تصمیم گیری در سال آخر آموزش بالینی انتخاب کردند. با این حال، شواهد علمی به جای همکاران، دقیق ترین و معتبرترین منبع در نظر گرفته شد؛ یائو و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهشی با عنوان «تجارب دانشجویان کارشناسی ارشد پرستاری با یادگیری مبتنی بر مورد گفتگوی در دوره پرستاری مبتنی بر شواهد: یک مطالعه کیفی» به این نتایج دست یافتند که؛ چهار موضوع شناسایی شد: یادگیری دانش نظری، بهبود توانایی پرستاری بالینی، افزایش شایستگی های اصلی و موانع اجرای یادگیری مبتنی بر مورد گفتگوی. همچنین این مطالعه یک روش استاندارد یادگیری مبتنی بر مورد را بر اساس تجربیات دانشجویان ارائه کرد که شامل آماده سازی، بحث های گروهی، ارائه ها و بازخورد اساتید پس از ارائه ها بود، و نشان داده شد که این روش های عملیاتی ضروری هستند؛ روزافا-مارتینز و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهشی با عنوان «ارزیابی یادگیری عملی مبتنی بر شواهد در بین دانشجویان کارشناسی پرستاری: رابطه بین ارزیابی خود گزارشی و عینی» به این نتایج دست یافتند که؛ میانگین یادگیری عملی مبتنی بر شواهد در بین دانشجویان کارشناسی پرستاری بالاتر از متوسط بود و کاردوسو و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهشی با عنوان «باورها و ادراکات مربیان پرستاری و دانشجویان پرستاری در مقطع کارشناسی در مورد عملکرد مبتنی بر شواهد، اجرای شواهد، آمادگی سازمانی و فرهنگ: یک مطالعه مقطعی اکتشافی» به این نتایج دست یافتند که؛ هم مربیان پرستاری و هم دانشجویان پرستاری در مقطع کارشناسی دارای باورهای عملی مبتنی بر شواهد قوی، اما سطوح پایین اجرای تمرین مبتنی بر شواهد بودند.

بنابراین مسئله اصلی پژوهش حاضر آن است که با وجود تأکید روزافزون بر آموزش و تصمیم گیری مبتنی بر شواهد، هنوز مشخص نیست که ابعاد مختلف یادگیری مبتنی بر شواهد در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران از چه میزان اهمیت نسبی برخوردارند و کدام یک باید در اولویت برنامه ریزی و مداخله قرار گیرند. نبود چنین شناختی می تواند موجب پراکندگی در سیاست گذاری، تخصیص غیرهدفمند منابع، اجرای برنامه های آموزشی کم اثر و در نهایت کاهش کارآمدی نظام یادگیری شود. از سوی دیگر، رتبه بندی ابعاد یادگیری مبتنی بر شواهد می تواند به مدیران، برنامه ریزان آموزشی و سیاست گذاران دانشگاه کمک کند تا بر مهم ترین مؤلفه ها تمرکز کرده، منابع و امکانات را به صورت بهینه تخصیص دهند و زمینه ارتقای کیفیت فرایندهای آموزشی را فراهم آورند. همچنین نتایج این پژوهش می تواند مبنایی برای طراحی

مداخلات آموزشی، بازنگری در برنامه‌های درسی، توانمندسازی اعضای هیئت علمی و بهبود زیرساخت‌های لازم برای توسعه فرهنگ یادگیری مبتنی بر شواهد در دانشگاه باشد. لذا پژوهش حاضر در پی پاسخگویی به این سوال می‌باشد که: رتبه بندی ابعاد یادگیری مبتنی بر شواهد در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران چگونه است؟

روش شناسی

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش، توصیفی از نوع پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری آن را، کلیه اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران به تعداد ۱۵۳۰ نفر تشکیل می‌دهند که بر اساس فرمول کوکران تعداد ۳۰۷ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای بر حسب جنسیت و مرتبه علمی به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند (جدول ۱).

جدول ۱: تعداد جامعه و نمونه آماری به تفکیک جنسیت و مرتبه علمی

مرتبه علمی	جنسیت	جامعه	نمونه	نسبت
استاد	مرد	۳۱۰	۶۲	۲۰/۲
	زن	۵۰	۱۰	۳/۳
دانشیار	مرد	۳۷۰	۷۴	۲۴/۲
	زن	۸۰	۱۶	۵/۲
استادیار	مرد	۵۴۰	۱۰۹	۳۵/۳
	زن	۱۶۰	۳۲	۱۰/۵
مربی	مرد	۲۰	۴	۱/۳
	زن	۰	۰	۰
جمع کل		۱۵۳۰	۳۰۷	۱۰۰

ابزار گردآوری داده‌ها در این پژوهش، پرسش‌نامه محقق ساخته یادگیری مبتنی بر شواهد می‌باشد که دارای ۴۵ سوال و ۲ بعد «آموزشی و ساختاری» و ۷ مولفه «محتوای یادگیری، اساتید، امکانات و تسهیلات، شیوه‌های یاددهی-یادگیری، زیرساخت‌های آموزشی، فرهنگ دانشگاه و محیط یادگیری» می‌باشد و در طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت (خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد) طراحی شده و به ترتیب از ۱ تا ۵ نمره‌گذاری می‌شود. روایی صوری و محتوایی ابزار به تایید متخصصان رسید و پایایی آن با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۳ محاسبه شد. با توجه به اینکه این مقدار بالای ۰/۷ محاسبه شده، لذا از لحاظ آماری معنادار و مورد تایید می‌باشد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها، در بخش آمار توصیفی از میانگین و انحراف معیار و در بخش آمار استنباطی برای بررسی سوال پژوهش از آزمون فریدمن استفاده شده است. همچنین تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS24 انجام گرفت.

یافته‌ها

یافته‌های پژوهش در دو بخش توصیفی و استنباطی ارائه شده است. در بخش توصیفی میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱: میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	تعداد	میانگین	انحراف معیار
یادگیری مبتنی بر شواهد	۳۰۷	۳/۷۷	۰/۵۲۵
آموزشی	۳۰۷	۳/۸۵	۰/۵۵۱
ساختاری	۳۰۷	۳/۶۷	۰/۶۴۵
محتوای یادگیری	۳۰۷	۴/۰۹	۰/۶۶۷
اساتید	۳۰۷	۳/۸۴	۰/۷۲۶
امکانات و تسهیلات	۳۰۷	۳/۷۰	۰/۶۵۲
شیوه‌های یاددهی-یادگیری	۳۰۷	۳/۷۷	۰/۹۵۰
زیرساخت‌های آموزشی	۳۰۷	۳/۶۹	۰/۸۴۸
فرهنگ دانشگاه	۳۰۷	۳/۷۵	۰/۶۶۶
محیط یادگیری	۳۰۷	۳/۵۸	۰/۷۸۱

در بخش استنباطی برای رتبه بندی ابعاد یادگیری مبتنی بر شواهد در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران از آزمون

فریدمن استفاده است که نتایج آن در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲: رتبه بندی ابعاد یادگیری مبتنی بر شواهد در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران

متغیر	تعداد	آماره خی دو	درجه آزادی	سطح معناداری	میانگین	انحراف معیار	میانگین رتبه‌ای	رتبه
آموزشی	۳۰۷	۱۶/۹۴۱	۱	۰/۰۰۰	۳/۸۵	۰/۵۵۱	۱/۶۲	۱
ساختاری					۳/۶۷	۰/۶۴۵	۱/۳۸	۲

مطابق جدول ۲؛ چون در سطح اطمینان ۹۵٪ و خطای اندازه گیری $\alpha=0/05$ سطح معناداری کوچک‌تر از $0/05$ محاسبه شد، لذا تفاوت معناداری در میانگین رتبه‌ای ابعاد یادگیری مبتنی بر شواهد در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران وجود دارد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که؛ رتبه‌بندی ابعاد یادگیری مبتنی بر شواهد در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران متفاوت است و بعد آموزشی با میانگین رتبه‌ای $1/62$ در رتبه اول و بعد ساختاری با میانگین رتبه‌ای $1/38$ در رتبه آخر قرار دارد. لذا رتبه‌بندی ابعاد یادگیری مبتنی بر شواهد در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران به ترتیب عبارتند از: آموزشی و ساختاری.

برای رتبه بندی مولفه‌های یادگیری مبتنی بر شواهد در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران از آزمون فریدمن استفاده است که نتایج آن در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳: رتبه‌بندی مولفه‌های یادگیری مبتنی بر شواهد در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران

رتبه	میانگین رتبه‌ای	انحراف معیار	میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره خی دو	تعداد	متغیر
۱	۵/۱۰	۰/۶۶۷	۴/۰۹					محتوای یادگیری
۲	۴/۱۱	۰/۷۲۶	۳/۸۴					اساتید
۵	۳/۸۶	۰/۶۵۲	۳/۷۰					امکانات و تسهیلات
۳	۴/۰۵	۰/۹۵۰	۳/۷۷	۰/۰۰۰	۶	۱۲۳/۰۰۰	۳۰۷	شیوه‌های یاددهی-یادگیری
۶	۳/۵۲	۰/۸۴۸	۳/۶۹					زیرساخت‌های آموزشی
۴	۳/۹۷	۰/۶۶۶	۳/۷۵					فرهنگ دانشگاه
۷	۳/۳۹	۰/۷۸۱	۳/۵۸					محیط یادگیری

مطابق جدول ۳؛ چون در سطح اطمینان ۹۵٪ و خطای اندازه گیری $\alpha=0/05$ سطح معناداری کوچک‌تر از $0/05$ محاسبه شد، لذا تفاوت معناداری در میانگین رتبه‌ای مولفه‌های یادگیری مبتنی بر شواهد در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران وجود دارد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که؛ رتبه‌بندی مولفه‌های یادگیری مبتنی بر شواهد در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران متفاوت است و مولفه محتوای یادگیری با میانگین رتبه‌ای $5/10$ در رتبه اول و مولفه محیط یادگیری با میانگین رتبه‌ای $3/39$ در رتبه آخر قرار دارد. لذا رتبه‌بندی مولفه‌های یادگیری مبتنی بر شواهد در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران به ترتیب عبارتند از: محتوای یادگیری، اساتید، شیوه‌های یاددهی-یادگیری، فرهنگ دانشگاه، امکانات و تسهیلات، زیرساخت‌های آموزشی و محیط یادگیری.

بحث و نتیجه گیری

نتایج این پژوهش نشان داد که؛ رتبه بندی ابعاد یادگیری مبتنی بر شواهد در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران متفاوت است و بعد آموزشی در رتبه اول و بعد ساختاری در رتبه آخر قرار دارد. لذا رتبه بندی ابعاد یادگیری مبتنی بر شواهد در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران به ترتیب عبارتند از: آموزشی و ساختاری. در تبیین این یافته می‌توان گفت که؛ در بستر آموزش علوم پزشکی، هر اندازه کیفیت فرایندهای آموزشی، شیوه‌های تدریس، طراحی یادگیری و توانمندسازی فراگیران مبتنی بر شواهد علمی‌تر و هدفمندتر باشد، امکان تحقق یادگیری مؤثر و پایدار بیشتر خواهد شد.

در واقع، بعد آموزشی به‌عنوان هسته اصلی نظام یادگیری، نقش تعیین‌کننده‌ای در انتقال دانش، شکل‌گیری مهارت‌های حرفه‌ای و پرورش تفکر انتقادی ایفا می‌کند و به همین دلیل، در رتبه‌بندی ابعاد یادگیری مبتنی بر شواهد جایگاهی برجسته یافته است. این یافته را می‌توان از چند منظر تبیین کرد. نخست آنکه در دانشگاه‌های علوم پزشکی، آموزش صرفاً به انتقال اطلاعات محدود نمی‌شود، بلکه باید زمینه‌ای برای یادگیری عمیق، حل مسئله، تصمیم‌گیری بالینی و کاربرد شواهد در عمل فراهم کند. از این رو، بعد آموزشی زمانی اثربخش خواهد بود که محتوای آموزشی، روش‌های تدریس، ارزشیابی و تعامل استاد و دانشجو همگی بر مبنای شواهد معتبر طراحی شوند. به بیان دیگر، وقتی آموزش از حالت سنتی و حافظه‌محور فاصله گرفته و به سمت آموزش فعال، مسئله‌محور و مبتنی بر شواهد حرکت می‌کند، کیفیت یادگیری نیز به‌طور چشمگیری ارتقا می‌یابد. دوم اینکه در محیط‌های دانشگاهی علوم پزشکی، اعضای هیئت علمی و مدرسان نقش کلیدی در جهت‌دهی به فرایند یادگیری دارند. اگر آنان از مهارت کافی در جست‌وجو، ارزیابی و به‌کارگیری شواهد برخوردار باشند، می‌توانند محتوای درسی و شیوه تدریس را به‌گونه‌ای تنظیم کنند که یادگیری دانشجویان بر پایه مستندات علمی شکل گیرد. بنابراین، اهمیت بالای بعد آموزشی احتمالاً نشان‌دهنده آن است که شرکت‌کنندگان پژوهش، بیشترین تأثیر را از کیفیت تدریس، روش‌های آموزشی و هدایت علمی اساتید در تحقق یادگیری مبتنی بر شواهد احساس کرده‌اند. از سوی دیگر، این نتیجه می‌تواند ناشی از نیاز روزافزون دانشجویان علوم پزشکی به مهارت‌هایی باشد که آنان را برای مواجهه با مسائل واقعی نظام سلامت آماده سازد. در چنین شرایطی، آموزش مبتنی بر شواهد نه تنها موجب افزایش دانش نظری می‌شود، بلکه توانایی دانشجویان را در تحلیل موقعیت‌ها، انتخاب بهترین راهکارها و ارائه خدمات علمی و ایمن تقویت می‌کند. بنابراین، تقدم بعد آموزشی در مقایسه با سایر ابعاد، می‌تواند بازتابی از این واقعیت باشد که بدون یک نظام آموزشی قوی و شواهدمحور، سایر ابعاد یادگیری مبتنی بر شواهد نیز کارایی مطلوب نخواهند داشت. همچنین این یافته با ماهیت دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران به‌عنوان یکی از دانشگاه‌های پیشرو در حوزه آموزش و پژوهش سلامت سازگار است. در چنین دانشگاهی، انتظار می‌رود آموزش از استانداردهای بالایی برخوردار باشد و سیاست‌های آموزشی به‌گونه‌ای تدوین شوند که یادگیری فعال، مبتنی بر شواهد و متناسب با نیازهای حرفه‌ای دانشجویان تقویت شود. از این منظر، برجسته شدن بعد آموزشی می‌تواند نشان‌دهنده توجه جامعه دانشگاهی به نقش بنیادین آموزش در توسعه یادگیری مبتنی بر شواهد باشد. به‌طور کلی، می‌توان نتیجه گرفت که بعد آموزشی به دلیل نقش زیربنایی در کیفیت تدریس، یادگیری، ارزشیابی و انتقال شواهد علمی، مهم‌ترین بُعد یادگیری مبتنی بر شواهد در این دانشگاه شناخته شده است. این امر بر ضرورت سرمایه‌گذاری بیشتر در توسعه مهارت‌های آموزشی اعضای هیئت علمی، بازنگری در برنامه‌های درسی، استفاده از روش‌های نوین تدریس و تقویت آموزش مبتنی بر شواهد تأکید دارد.

از دیگر یافته‌های پژوهش حاضر این است که؛ رتبه بندی مولفه‌های یادگیری مبتنی بر شواهد در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران متفاوت است و مولفه محتوای یادگیری در رتبه اول و مولفه محیط یادگیری در رتبه آخر قرار دارد. لذا رتبه بندی مولفه‌های یادگیری مبتنی بر شواهد در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران به ترتیب عبارتند از:

محتوای یادگیری، اساتید، شیوه‌های یاددهی-یادگیری، فرهنگ دانشگاه، امکانات و تسهیلات، زیرساخت‌های آموزشی و محیط یادگیری. در تبیین این یافته می‌توان گفت که؛ محتوای یادگیری در آموزش علوم پزشکی، پایه و محرک اصلی برای شکل‌گیری دانش علمی، مهارت‌های بالینی و توانایی تصمیم‌گیری آگاهانه است. در چنین حوزه حساسی، دانشجویان باید با اطلاعات دقیق، معتبر و مبتنی بر آخرین شواهد علمی آموزش ببینند تا بتوانند در آینده خدمات ایمن، مؤثر و علمی ارائه دهند. بنابراین طبیعی است که محتوای یادگیری، در رتبه‌بندی مؤلفه‌های یادگیری مبتنی بر شواهد جایگاهی برجسته کسب کند. نخست اینکه کیفیت محتوا تعیین می‌کند که یادگیری تا چه اندازه عمیق، مؤثر و ماندگار باشد. محتوایی که بدون اتکا به شواهد علمی یا مبتنی بر روش‌های قدیمی باشد، نمی‌تواند دانشجویان را برای مواجهه با پیچیدگی‌های حوزه سلامت آماده کند. اما زمانی که محتوا مبتنی بر آخرین پژوهش‌ها، دستورالعمل‌های بالینی و استانداردهای آموزشی باشد، امکان یادگیری فعال، تحلیل‌محور و مبتنی بر تفکر انتقادی افزایش می‌یابد. دوم آنکه دانشجویان علوم پزشکی نیاز دارند محتوایی دریافت کنند که هم علمی باشد و هم کاربردی. بنابراین، محتوای مناسب باید شامل راهنماهای بالینی جدید، مرورهای نظام‌مند، نتایج کارآزمایی‌های معتبر، مطالعات مبتنی بر شواهد و نمونه‌های واقعی از موقعیت‌های بالینی باشد. چنین محتوایی به دانشجویان کمک می‌کند تا از همان دوران تحصیل، مهارت استفاده از شواهد در تصمیم‌گیری را تمرین کنند. سوم اینکه برجسته‌شدن مؤلفه محتوای یادگیری در یافته‌های پژوهش، احتمالاً نگرانی و حساسیت دانشجویان و اساتید نسبت به به‌روز بودن منابع درسی را منعکس می‌کند. در دانشگاه‌هایی چون دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی که به‌طور مستمر در مسیر پیشرفت علمی حرکت می‌کنند، وجود محتوای قدیمی یا ناکامل می‌تواند فرآیند یادگیری را دچار اختلال کند. بنابراین، تأکید بر اهمیت محتوا منعکس‌کننده این نیاز است که برنامه‌های درسی باید به‌صورت پویا، مستمر و نظام‌مند بازنگری شوند. از سوی دیگر، این نتیجه نشان می‌دهد که محتوای مبتنی بر شواهد نه تنها برای تدریس مؤثر ضروری است، بلکه بر دیگر مؤلفه‌ها مانند روش تدریس، انگیزش یادگیرندگان، ارزشیابی عملکرد و حتی طراحی محیط یادگیری اثر می‌گذارد. به عنوان مثال، اگر محتوا مبتنی بر شواهد باشد، استاد ناگزیر به استفاده از روش‌های فعال و تحلیل‌محور خواهد بود و دانشجو نیز انگیزه بیشتری برای یادگیری و جست‌وجوی علمی پیدا می‌کند. همچنین این یافته با ماهیت و رسالت دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی که یکی از دانشگاه‌های پیشرو در زمینه پژوهش‌های علوم پزشکی در کشور است، هماهنگ است. در چنین محیطی، استفاده از محتوای آموزشی مبتنی بر شواهد نه یک انتخاب، بلکه یک ضرورت سازمانی و علمی است. در مجموع، بر اساس نتایج پژوهش، محتوای یادگیری از آن جهت مهم‌ترین مؤلفه یادگیری مبتنی بر شواهد شناخته شد که نقشی بنیادی در کیفیت دانش، توسعه مهارت‌های حرفه‌ای، تصمیم‌گیری علمی و ارتقای عملکرد آموزشی دارد. این یافته بر لزوم بازنگری مستمر منابع آموزشی، تدوین محتوای مبتنی بر آخرین شواهد، ارتقای سواد علمی اساتید در تولید محتوا، و یکپارچه‌سازی منابع شواهدمحور در برنامه‌های درسی تأکید می‌کند.

در پایان با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر پیشنهاد می‌شود که؛ محتوای دروس و سرفصل‌های آموزشی به‌صورت

مستمر بازرنگری شده و با جدیدترین شواهد علمی، نیازهای حرفه‌ای دانشجویان و تحولات حوزه علوم پزشکی هماهنگ شود. همچنین دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی برای اعضای هیئت علمی با هدف ارتقای مهارت‌های آنان در جست‌وجو، ارزیابی، تفسیر و به‌کارگیری شواهد علمی در تدریس برگزار نمایند.

تشکر و قدردانی

از کلیه مسئولان و کارکنان دانشگاه شهید بهشتی که با همکاری صادقانه خود امکان انجام این تحقیق را فراهم ساختند، نهایت قدردانی به عمل می‌آید. بدون همراهی این عزیزان، اجرای پژوهش حاضر میسر نمی‌شد.

تعارض منافع

در انجام پژوهش حاضر هیچ‌گونه تعارض منافع مالی، علمی یا شخصی وجود نداشته است.

موازین اخلاقی

این پژوهش مطابق با اصول اخلاقی پژوهش‌های علمی انجام شده است. مشارکت‌کنندگان با آگاهی کامل در تحقیق شرکت کرده و اطلاعات آنان محرمانه تلقی شد. نتایج صرفاً در چارچوب اهداف علمی پژوهش مورد استفاده قرار گرفت و از ذکر نام یا مشخصات فردی شرکت‌کنندگان خودداری گردید. حقوق مادی و معنوی و بایدها و نبایدهای مالکیت فکری محققان بر اساس قانون کپی رایت و با ذکر منابع محفوظ مانده است. این پرسشنامه‌ها بدون نام بود و در تکمیل آنها اجباری در میان نبوده است.

منابع

اسفندانی، کبری؛ علیاری، شهلا؛ پیشگوی، امیرحسین؛ عبادی، عباس (۱۳۹۶). بررسی تأثیر آموزش پرستاری مبتنی بر شواهد بر میزان آگاهی پرستاران شاغل در بخش‌های مراقبت‌های ویژه بیمارستان‌های نیروهای مسلح. *مجله علوم مراقبتی نظامی*، ۴ (۲)، ۱۲۸-۱۲۰.

شرفی، امید؛ صیدی، جمال؛ رخزادی، محمدزاهد (۱۴۰۰). بررسی تأثیر آموزش مبتنی بر شواهد بر خود مراقبتی بیماران مبتلا به مولتیپل اسکلروزیس مراجعه کننده به انجمن ام‌اس شهرستان سنندج در سال ۱۳۹۸. *فصلنامه پرستاری، مامایی و پیراپزشکی*، ۷ (۱)، ۶۸-۶۰.

طهماسبی، الهه؛ یزدانیان، محسن؛ رفیعی، اسماعیل؛ یراقی، نوید؛ کرملی، مازیار (۱۴۰۰). بررسی وضعیت مراقبت‌های دندانپزشکی مبتنی بر شواهد (EBD) در مرکز دندانپزشکی شهید شگری در سال ۱۳۹۸. *مجله طب نظامی*، ۲۳ (۴)، ۳۰۲-۲۹۱.

محمدزاده، زینب؛ مسرت، الهام؛ داودی، سمیه؛ طیاری، سیمین؛ شایان، ندا؛ ولی‌زاده، نیلوفر (۱۳۹۹). تدوین چارچوب معیارهای ارزیابی منابع الکترونیکی برای آموزش مبتنی بر شواهد در علوم پزشکی. *مجله اطلاع‌رسانی پزشکی نوین*، ۶ (۳)، ۵۲-۵۹.

مرعشی حسینی، لیلا؛ ربیعی غلامی، اسماء؛ هادیانفرد، علی محمد (۱۴۰۱). آگاهی و نگرش دستیاران در بکارگیری پزشکی مبتنی بر شواهد. *فصلنامه توسعه آموزش جندی شاپور/هواز*، ۱۳ (۲)، ۲۸۰-۲۶۵.

میرزایی، کامران؛ زحمتکش، ثریا؛ امینی، میترا (۱۳۹۵). تأثیر آموزش پزشکی مبتنی بر شواهد بر آگاهی و توانایی استفاده و بکارگیری آن در دانشجویان بالینی دانشگاه علوم پزشکی بوشهر: یک کارآزمایی شاهددار. *دوماهنامه طب جنوب*، ۱۹ (۳)، ۳۹۸-۴۱۰.

نیلچیان، فیروزه؛ رضایی، رضا (۱۴۰۰). بررسی استفاده از دندان پزشکی مبتنی بر شواهد در دستیاران تخصصی دانشکده‌ی دندان پزشکی اصفهان. *مجله دانشکده دندانپزشکی اصفهان*، ۱۷ (۳)، ۳۲۰-۳۱۳.

یوسفی، صادق؛ شریفی‌مقدم، سروش؛ لطفی، محمد؛ صادقی، هانیه‌سادات؛ عراقی، پرینان؛ همتی مقدم، احمدرضا (۱۳۹۹). تأملی فلسفی بر پزشکی مبتنی بر شواهد. *مجله دانشگاه علوم پزشکی قم*، ۱۴ (۴)، ۳۰-۲۲.

Bosch, E., Seifried, E., & Spinath, B. (2021). What successful students do: Evidence-based learning activities matter for students' performance in higher education beyond prior knowledge, motivation, and prior achievement. *Learning and Individual Differences*, 91, 102056.

Cardoso, D., Rodrigues, M., Pereira, R., Parola, V., Coelho, A., Ferraz, L., Cardoso, M.L., Rami, M-A., & Apóstolo, J. (2021). Nursing educators' and undergraduate nursing students' beliefs and perceptions on evidence-based practice, evidence implementation, organizational readiness and culture: An exploratory cross-sectional study. *Nurse Education in Practice*, 54, 103122.

Lai, J., Brettle, A., Zhang, Y., Zhou, C., Li, C., Fu, J., & Wu, Y. (2022). Barriers to implementing evidence-based nursing practice from the hospitals' point of view in China: A regional cross-sectional study. *Nurse Education Today*, 16, 105436.

Maquibar, A., Roman, O., Fraile-Bermudez, A.B., & Estalella, I. (2022). Achievements and challenges in baccalaureate student nurses' preparation for evidence-based nursing practice: A mixed methods study. *Journal of Professional Nursing*, 40, 89-95.

Ruzafa-Martinez, M., Leal-Costa, C., -Gonzalez, J.G., Sánchez-Torrano, M., & Ramos-Morcillo, A.J. (2021). Evaluation of evidence-based practice learning among undergraduate nursing students: Relationship between self-reported and objective assessment. *Nurse Education Today*, 105, 105040.

Yao, J., Zhang, X., Xue, H., Zhu, M., Wang, J., Wang, Q., Chen, Z., & Yuan, H. (2022). The experiences of nursing master's students with dialogic case-based learning in an evidence-based nursing course: A qualitative study. *Nurse Education Today*, 114, 105395.